

NYA

NR 3
2017

Lagerblad

**Framtiden
synas**
i en lada i Gimo

**Julia följer
sin dröm**
"Visst är det pirrigt"

Naturkraft från Duderö

Rickard Garbell har som mål att försvara sin världsmästartitel i kettlebell i Kalifornien nästa år. Uppladdningen pågår för fullt på gården i Duderö.

Onnea Suomi!

Fyller 100 år. Sid 18

Korsord

med fina priser. Sid 19

Fem snabba!

Vad tycker du? Sid 20

Wälkommen till nya Lagerbladet! Tidningen har fått en ny form. Det var ett tag sen sist. Den har fått ansiktslyftningar förr, men då med försiktig hand. Den här gången ville vi tänka helt nytt – mer färg, mer bilder, och luft. Även Lagerbladet måste följa med sin tid och säga ja till förändring, så har vi resonerat.

Och att det är viktigt att vi når ut till alla kommuninvånare. Kvinnor, män, yngre och äldre, alla ska kunna känna igen sig. Jag hoppas ni tycker om den.

Det här numret handlar framför allt om huvudförhandlingen i Mark- och miljödomstolen (sidorna 6–9). Det var en stor händelse som vi på SKB sett fram emot länge. Nu är den över och vi går i väntans tider, på domstolens och SSM:s yttrande till regeringen, som ska komma före jul, kommunens folkomröstning och, förhoppningsvis, ett slutligt ja från alla parter.

Jag satt med under hela förhandlingsveckan i Gimo. Det var en speciell upplevelse. Först och främst att se hela expertisen samlad i Ladan i Gimo, men också att följa alla frågor till SKB och höra våra sakkunnigas utförliga svar. Jag kände mig stolt!

I det här numret skriver vi också bland annat om modiga Julia Ekström som valt att starta egen fysioterapeutisk mottagning i Östhammar. Och om kommunens egen eldsjäl och världsmästare i kettlebell, Rickard Garbell.

Från SKB vill jag också passa på att ösa en rejäl skopa beröm över Joel Stark (som driver Ladan i Gimo). Utan honom och hans medarbetare hade förhandlingsveckan i Gimo inte fungerat så smidigt och bra.

Stort tack!

Kajsa Prim

Kajsa Prim
redaktör

Redaktionell information

Lagerbladet är Svensk Kärnbränslehantering AB:s externa informationstidning. Den vänder sig i första hand till invånarna i Östhammars kommun, där vi planerar att bygga Kärnbränsleförvaret.

Tidningen ges ut tre till fyra gånger per år och trycks i cirka 22 000 exemplar.

Lagerbladet delas ut till alla hushåll och fastighetsägare i Östhammars kommun, cirka 2 000 hushåll i Tierps kommun och cirka 700 hushåll i Uppsala kommun. Övriga kan gratis prenumerera på Lagerbladet.

Om du har frågor om SKB:s verksamhet i din kommun, ring 0173-883 00.

Grafisk form

To Be Frank, Uppsala

Tryck

Tierps Tryckeri

Redaktion

Kajsa Prim, Östhammar
Lars-Rune Ölund, Östhammar
Inger Brandgård, Stockholm

Kontakt

SKB, Norra Tullportsgatan 3,
742 31 Östhammar
Telefon 0173-883 00
lagerbladet@skb.se
www.skb.se/lagerbladet

Huvudkontor

SKB, Box 3091,
169 03 Solna
Telefon 08-459 84 00
www.skb.se

ISSN 1651-8683

Fibrerna i detta papper stödjer hållbart brukade skogar och tryckningen har skett i en miljöcertifierad process enligt ISO 14001.

Julia följer sin dröm

"Man måste våga prova! Men visst är det lite pirrigt."

Domstolen i Gimo

Vad säger Mark- och miljödomstolen om det planerade Kärnbränsleförvaret?

Vill lyfta Östhammar

Världsmästaren i Duderö, Rickard Garbell, laddar om!

Ljud eller oljud?

Vad vi uppfattar som vackert ljud eller buller är subjektivt.

Gott med svamp

Vi plockar trumpetsvamp och bjuder på ett mumsigt recept.

Ny på jobbet

"Det handlar om laginsatser." Jonas Palmqvist är nyanställd på SKB.

Grattis Finland!

Vårt stolta grannland i öst fyller 100 år.

Är du klurig?

Lös vårt korsord och vinn ett fint pris.

Viktigaste miljöfrågan?

Vi frågar fem personer i kommunen.

Räkning av större vattensalamander

En kylig kväll i slutet av maj i år gav sig det här gänget ut på uppdrag av SKB för att räkna större vattensalamander (*Triturus cristatus*) i gölarna i Forsmark. Inventeringen måste göras i mörker eftersom det är då som de är stilla. Man går längs kanten av gölen och lyser ner i vattnet i 30 sekunder var femte meter och räknar alla exemplar man ser. Det preliminära resultatet av undersökningen visade på att inga större förändringar skett sedan förra inventeringen 2016.

Julia följer sin dröm

TEXT: ANNE ADRE-ISAKSSON | FOTO: GABRIEL LILJEVALL

Att få ett etableringsavtal med landstinget är inte det lättaste. Men **Julia Ekström** lyckades med hjälp från SKB Näringsutveckling. Den 13 september i år öppnade hon sin egen mottagning som fysioterapeut i Östhammar.

”Det är en dröm som gått i uppfyllelse! Men visst är det lite pirrigt att kasta sig ut i något nytt”

Julia Ekström

Julia är född och uppvuxen i Östhammar och utbildad sjukgymnast. Många Östhammarsbor känner igen henne från vårdcentralen i Östhammar där hon arbetat i sex och ett halvt år.

Under åren har hon vidareutbildat sig och läser nu det fjärde och sista året på masterprogrammet med inriktning OMT – ortopedisk manuell terapi.

– Det är ett specialtområde inom fysioterapin. Vi behandlar bland annat akuta och långvariga smärtproblem samt skador och sjukdomar i rörelsesystemet, berättar Julia.

Behandlingen kan bestå av motorisk kontroll träning/stabiliseringsträning, röresleökande behandling, rådgivning, träning i förebyggande syfte eller efter skada/sjukdom och smärtstillande behandlingar i olika former.

Hos Julia har det alltid funnits en önskan att starta eget och med den nya utbildningen kändes det möjligt.

– Jag ville verkligen vara kvar i Östhammar så jag började leta lokal. Det finns ingen annan privatpraktiserande fysioterapeut och på vårdcentralen i Öregrund finns det bara en. Så de har många patienter på kö, som nu kan få komma till mig.

Det krävs ingen remiss och kostnaden för patienterna är

densamma som hos vårdcentralen tack vare etableringsavtalet med landstinget.

– Avtalet kommer ut som en offentlig upphandling och man får komma in med anbud. Det finns bara ett visst antal och de får enbart flyttas inom Region Uppsala. Nu var det en sjukgymnast i Uppsala som skulle sluta, därför blev det ett avtal ledigt.

Uppfyller man kraven går det att lägga anbud på avtalet. Julia fick stöttning från SKB Nu för att kunna ta ett lån och lägga ett bud.

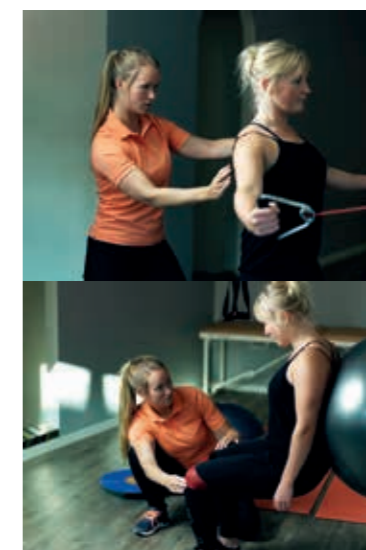
– Det är inte så lätt att få de här avtalen. Vi tyckte att det var väldigt betydelsefullt att få ett sådant hit till Östhammar. Annars hade det troligen gått till Uppsala, säger Jörgen Lönnies på SKB Nu.

Julia är glad över stödet hon fick och att hennes dröm kunde gå i uppfyllelse.

Julia har varit fullbokad sedan hon öppnade i Pressbyråns gamla lokaler vid torget i Östhammar. Hon tar emot cirka åtta patienter per dag. Ibland är hon ute på gymmen och hjälper patienterna att komma

i gång och fortsätta med sin träning själva.

– Man måste våga prova! Och det känns jättebra. Det är kul att rå sig själv och få styra och ställa som man vill. Men visst är det lite pirrigt att kasta sig ut i något nytt, säger hon.

Det här är SKB Nu Som en del av mervärdesavtalet har SKB bildat dotterbolaget SKB Näringsutveckling AB. SKB Nu verkar för att utveckla näringslivet i Östhammars kommun och skapa långsiktiga och varaktiga arbetstillfällen. Det görs på två sätt, dels genom affärsutveckling, dels genom borgensåtaganden. SKB Nu stöttar företag med lokal förankring och utvecklingsmöjligheter.

Intresserad? Kontakta Jörgen Lönnies, affärsutvecklare på SKB Nu i Östhammar, 073-087 63 55, jorgen.lonnies@skb.se.

FRAMTIDEN

SYNAS

I GIMO

TEXT: ANNE ADRE-ISAKSSON & KAJSA PRIM

FOTO: MIKAEL WALLERSTEDT

ILLUSTRATION: LINNÉA BLIXT

En av de största huvudförhandlingar hittills i Mark- och miljödomstolen är över. 40 års arbete sammanfattat på fem veckor. Nu väntar SKB på domstolens yttrande. Lagerbladet var med under förhandlingsveckan i Gimo för att få en uppfattning om vad det hela handlar om.

”Här har naturvärden, grundvattenavsänkning och trafikfrågor diskuterats, och hur en sådan anläggning kan vara förenlig med den känsliga och artrika natur som finns i Forsmark.”

Ladan i Gimo, scen under en vecka för huvudförhandlingen i Mark- och miljödomstolen.

Domstolen och alla parter som deltog i förhandlingarna i Gimo på syn i Forsmark där Kärnbränsleförvaret planeras att byggas.

Resultatet av ett stort lagarbete

Sedan 2008 har Mikael Gontier arbetat med SKB:s miljökonsekvensbeskrivning.

I Gimo var han en av huvudpersonerna. Lagerbladet passade på att ställa några frågor till honom.

Vad är du särskilt nöjd med under veckan, och vad var särskilt svårt?

Vi har lagt mycket kraft på att göra komplicerade sammanhang lättbegripliga. Det som känns bra är att veta att det vi åstadkommit är resultatet av ett stort lagarbete. Sen är jag så klart nöjd med att allting fungerade så smidigt.

”Det känns bra att veta att det vi åstadkommit är resultatet av ett stort lagarbete.”

Var det något oväntat som kom upp som ni inte räknat med?

Egentligen inte. Nästan alla frågor rörde ämnesområden som vi själva identifierat och grundligt undersökt. Det som kanske förvånade oss var domstolens fråga om utsläpp av radioaktivitet på lång sikt (100 000 år) kan påverka de angränsande Natura 2000-områdena. En självklar fråga, och som SKB noggrant utrett, men det är faktiskt ingen annan som ställt den tidigare i samband med miljöbalksprövningen.

Har ni satt punkt nu, eller fortsätter ni med ett nytt kapitel i miljökonsekvensarbetet?

Det är en hel del jobb kvar! Prövningen är inte slut i och med att domstolen yttrar sig till regeringen. Vi måste leva upp till de krav som ställs på SKB, bland annat när det gäller åtagandet om kompensationsåtgärder för utsläpp av kväve till havet. Det finns ingen anledning att vänta med det arbetet!

Bakom kulisserna i Ladan i Gimo går kopieringsmaskinen varm, det skrivs bemötanden och tas fram bilder till föredragshållarna på löpande band. Frågor besvaras utan att blicken lyfts från datorerna. Ett idogt arbete som inte syns men som resulterar i att förhandlingarna där utanför fungerar utan komplikationer.

Inne i salen får SKB:s experter svara på en mängd frågor. Det handlar om grundvattennivåer, buller och trafikflöden, om påverkan på Natura 2000-områden och om fåglars känslighet för ljud på mer än 45 dB.

Naturvårdsverket, Strålsäkerhetsmyndigheten och miljöorganisationerna som ska framföra sina synpunkter. Det känns i luften att det är historia som skrivs.

Det sista året – upploppet – har för SKB:s del varit mycket intensivt. Det har handlat om att ge domstolen och alla parter de bästa förutsättningarna att bedöma det komplexa vetenskapliga och tekniska materialet.

Stolt över arbetet

Helene Åhsberg, SKB:s projektledare för tillståndsprövningen, är stolt över det arbete som alla involverade har gjort. Att hålla ihop den röda tråden i allt har varit ett stort men roligt jobb.

– Vi har försökt att presentera vårt material på ett pedagogiskt sätt så både domstolen och allmänheten ska förstå.

Jag känner mig lugn och trygg med all den kunskap vi samlat in under åren och hoppas att vi har förmedlat det tydligt här. Forsmark är i dag genom SKB:s arbete ett av landets mest väldokumenterade naturområden, säger hon och tillägger att diskussionerna under förhandlingarna varit bra.

– Många viktiga frågor har lyfts och behandlats under veckan, som SKB nu införlivar i det fortsatta arbetet. Till

Liknar en examination

Det som händer kan mest liknas vid en examination. Efter sex års vetenskaplig genomlysning med frågor och svar fram och tillbaka har Mark- och miljödomstolen nu kallat till slutförhandling om SKB:s ansökan att få bygga ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark.

Närvarande är SKB med alla sina experter och forskare. Här är också representanter för kommunen, länsstyrelsen,

exempel har vi under förhandlingens gång sett över och uppdaterat våra förslag till åtgärder och villkor för verksamheten, säger hon.

En lång huvudförhandling i Mark- och miljödomstolen varar normalt i max en vecka, den här pågick i fem veckor på tre platser – i Nacka, Oskarshamn och Östhammar. Under veckorna i Nacka stod säkerhet efter förslutning, metoden och platsvalet i fokus, i Oskarshamn var det inkapslingsanläggningen, och i Östhammar platsen – Forsmark.

– Här har framför allt naturvärden, grundvattenavsänkning, vattenrening och trafikfrågor diskuterats, och hur en sådan anläggning ska kunna vara förenlig med den känsliga och artrika natur som finns i Forsmark, förklarar Helene Åhsberg.

Blickar framåt

Tillståndsprövningen är långt ifrån över, även om det här var ett viktigt steg. Nu blickar SKB framåt till nästa skede i processen. Domstolen förväntas komma med sitt yttrande i slutet av december. Sedan vänder sig regeringen till kommunerna för att höra hur de ställer sig. Först när de sagt sitt, fattar regeringen ett beslut.

Helene Åhsberg i samtal med Jan-Olof Selroos, hydrogeolog på SKB.

”Tillståndsprövningen är långt ifrån över, även om det här var ett viktigt steg. Nu blickar SKB framåt till nästa skede i processen.”

Bäst i världen, nära till jorden.

TEXT: LARS-RUNE ÖLUND | FOTO: GABRIEL LILJEVALL

Här är en eldsjäl och kraftkarl som verkligen vill sätta Östhammars kommun på världskartan. **Rickard Garbell** är världsmästare i kettlebell. Men särskilt "biffig" är han inte – det är däremot djuren utanför i hagen. Det är mästartklass på dem också.

Vill lyfta Östhammar

Duderöbonden Rickard Garbell är världsmästare i kettlebell. Ett av hans mål är att en VM-tävling ska arrangeras i Östhammar. Kanske redan till kommunens 650-årsjubileum. Som uppfödare av nötkreatur värnar han även om det nära och naturliga.

SKB STÖTTAR FÖRENINGSLIVET

Duderö IF är en av många klubbar och organisationer som SKB samarbetar med för att stödja föreningslivet i Östhammars kommun. Har du en bra idé, kontakta sponsransvarig lars-rune.olund@skb.se. Medel finns även att söka från Föreningslyftet, Östhammars kommuns och SKB:s mervärdesinsats. **Kontakta** peter.jansson@osthammar.se

”Folk tror att det handlar om en massa muskler och styrka. Så är det inte, utan teknik, rörlighet, andning och avslappning är nycklarna, säger Rickard och får det att låta som att han pratar både om kettlebell och om nötköttsproduktionen.”

Marie och Rickard flyttade in i den rustade släktgården dagen före julafton och Rickards födelsedag 2009.

Mästarmöte mellan världsmästaren och landets finaste Limousintjur. Dragos: ”Jodå, vi äter fisk också. Men inte så ofta här hemma”, säger Rickard.

”Teknik och smidighet är nyckelfaktorer i kettlebell. De som kommer direkt från gymmet och tror att det bara handlar om styrka är helt chanslösa”, säger Rickard Garbell.

Folk tror att det handlar om en massa muskler och styrka. Så är det inte, utan teknik, rörlighet, andning och avslappning är nycklarna, säger Rickard och får det att låta som att han pratar både om kettlebell och om nötköttsproduktionen.

– Han har nog rätt, för våra djur är glada och avslappnade, kvigorna är helt ekologiska och tjurarna äter ekologiskt gräs och får endast ett litet tillskott av kraftfoder, säger fru Marie som har namn på alla de 74 djuren på släktgården från 1860.

En bra kombo således, precis som idrottslärare Rickard (Bruksgymnasiet i Gimo) och sjukgymnast Marie (vårdcentralen i Östhammar). Båda med idrottskarriärer bakom och framför sig, båda med stort intresse för att utveckla bygden och dess ungdomar.

Hälornas sport

Vi stegar in i Duderö Fysverkstad, egentligen ett fascinerande tränings-tempel mitt ute i ingenstans.

– Kettlebell är hälornas sport, säger bonden Rickard halvt på skämt, för det är ofta på mindre orter som sporten utvecklats. I storstaden finns så mycket annat att syssla med. Här hos oss har tjejerna och ungdomarna också blivit framgångsrika, vilket är extra roligt. Det krävs eldsjäl som 48-åriga Rickard.

– Han brinner verkligen för det här, och så är han jätteduktig att se detaljer och att instruera, säger Marie medan

maken stånkar under sitt improviserade träningspass där höstsolen gör att magnesiumpulvret mycket effektivt ryker på fotografens bilder.

Kettlebell? Jo, en sport som växer snabbt med ursprung – lite vanvördigt – i den ryska armén där man satte handtag på kanonkulor för att ha något att göra och mäta sina färdigheter. Man lyfter redskapet i så många repetitioner man orkar under tio minuter.

Rickard, som tävlar i näst tyngsta klassen, 95 kg, kör med 32 kg i vardera handen. 64 kg. Uppåt 100 repetitioner har han gjort på träning.

VM-tävling till Östhammar

Det är den här sporten lilla Duderö IF (en av SKB:s samarbetsföreningar) är bäst på i Sverige och där Rickard ska se till att en VM-tävling kommer till Östhammar inom något år!

– Vi arrangerar Cup Scandinavia och är på väg att få in den i VM-serien. Det skulle väl vara något för Östhammars 650-årsjubileum?

Ser du dig själv som en eldsjäl?

– Nja, jag har alltid tyckt om att hjälpa andra och när jag gör något vill jag göra det så bra som möjligt, säger han och den ”vanliga” idrottsliga bakgrunden lyser igenom.

Han var landslagsåkare i skridsko under elva år och deltog på VM och i världscupen.

– Men jag fick aldrig vara med på OS, det grämer mig.

På sätt och vis har revanschen kommit nu i den andra karriären. Vid den första

”Företagsklimatet i Östhammar börjar bli bättre. Vi måste dock visa större självförtroende, våga sticka ut mer.”

Rickard Garbell

kettlebell-tävlingen slog han svenskt rekord och han har flera titlar. Men framför allt, han är världsmästare från i vintras.

Visserligen har den här sporten precis som proffsboxning flera olika bokstavsorganisationer, men en champ är alltid en champ – här i form av WAKSC, World Association of Kettlebell Sport Clubs.

Marie kommer från friidrotten, bland annat JVM-nia på 200 meter 1992 och bofast även hon i landslaget. Och hon har också mästartitlar i kettlebell.

Om ni trodde att det är slut nu så har ni fel. För titta här på barnaskaran Garbell:

Johan, 14, VM-guld
Malin, 12, VM-guld
Lina, 10, VM-silver
Filip, 8, VM-brons

För några veckor sedan blev det dessutom ytterligare fyra VM-guld till Duderö IF när organisationen IGSF höll sitt VM i Grekland. Anna Berglund tog tre guld och ett silver och Birgitta Frisell ett silver.

Kvalitet är en framgångsfaktor

Här hemma i den uppländska myllan jobbar Duderöbönderna med avel och att sälja köttlådor till allmänheten.

FAKTA KETTLEBELL

Kettlebell, *girij* på ryska, är ursprungligen en sovjetisk sport där soldater använde kanonkulor med handtag. Har blivit populär som tränings- och tävlingsform då det anses skoningsammare för kroppen än vanlig vikträning. Kloten finns i olika tyngder upp till 32 kg. Uppgifter säger att utövandet fanns redan på 1700-talet då ryska bönder använde dem som måttighet.

– Vi märker att bra kvalitet är en framgångsfaktor. Folk är mer medvetna nu och närproducerat är bra. Jag tycker också att företagsklimatet i Östhammar börjar bli bättre. Vi måste dock visa större självförtroende, vi måste våga sticka ut och samarbeta mera.

Ibland undrar man hur Garbells får ihop livspusslet.

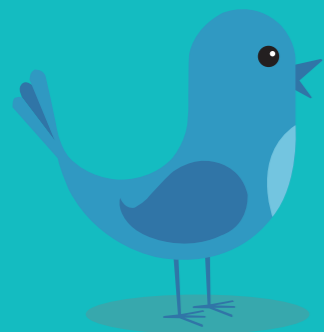
– Stress är bara en onödig sak, det är bara att nöta på. Jodå, vi hinner med fredagsmys också. Ibland då ...

Tjur i mästartklass

Tjuren Dragos kommer lunkande. Ett krutpaket på 1300 kg, mästartklass på honom också då han blev premierad som landets bästa för rasen Limousin. Han är nu tillbaka på gården efter några års bortavaro hos andra ägare. Han trivs, det ser man på de snälla ögonen.

Det är dags för ett nytt pass. I någon låda i huset ligger Läftmanpriset från 1989, ett av Skridsko-Sveriges finaste utmärkelser. Men den har ingen större betydelse – det är viktigare att hjälpa en kettlebell-knatte med armbågarnas vinklar inför framtiden. Östhammars framtid.

viskning 20 decibel
Samtal 60 decibel
Stadstrafik 85 decibel
Konserter 110 decibel
Smårt grans 130 decibel
Jetmotor 150 decibel

ANDRA UNGEFÄRLIGA DECIBELVÄRDEN

0 decibel
Gränsen för vad ett friskt öra kan uppfatta, till exempel en mygga på cirka tre meters avstånd

10 decibel
Mänsklig andning på tre meters avstånd

50 decibel
Kraftigt regn

70 decibel
Vältrafikerad gata på fem meters avstånd

75 decibel
Tvättmaskin

80 decibel
Dammsugare på en meters avstånd

90 decibel
Hårtork, gräsklippare

100 decibel
Traktor, slagborr på två meters avstånd

120 decibel
Ambulans, knall från åska

140 decibel
Fyrverkeri, gevärsskott på en meters avstånd

190 decibel
Raketmotor på cirka 30 meters avstånd, trumhinnan kan spricka

Källa: axborn.se

De flesta ljud i vår omgivning ligger mellan 20 och 90 decibel (dBA). En halvmeter hög våg som slår mot stranden motsvarar 60 dBA. Och det vackra fågelkvittret en tidig vårmorgon vid fyratiden, kan få ljudnivån att öka från 35 till 55 dBA.

TEXT: ANNE ADRE-ISAKSSON | FOTO: GABRIEL LILJEVALL

Ljud är ett subjektivt mått. Vad som uppfattas som ett vackert ljud av en person, kan uppfattas som buller, ett oönskat ljud, av en annan.

Lisa Johansson är akustikkonsult och arbetar med att räkna och mäta ljudnivån, en enhet som beskriver ljudtryck eller ljudeffekt.

Hon har arbetat med bullerberäkningar åt SKB i flera år. Hennes jobb är att ta reda på hur SKB:s verksamhet i Forsmark kan komma att påverka ljudnivån i området.

– När trafikbuller beräknas i Sverige används den så kallade nordiska beräkningsmodellen, som utgår från trafikmängder, trafikslag, hastighet, terrängförhållanden och bebyggelse, säger hon.

Att man väljer beräkningar i stället för mätningar beror på att man då har större kontroll på de värden man får fram.

– För en lekman är det ofta väldigt vederhäftigt att stå med en mätare i handen. Men den kan visa vad som helst, en galande tupp eller ett motorcykelgång som passerar. Det blir ett omfattande arbete att sortera ut de ljud som inte är relevanta.

– En beräkning är baserad på hur mycket de fordon som kör på svenska vägar bullrar. Modellerna är beprövade och har använts sedan slutet av 90-talet. Man vet att de stämmer väldigt bra, med en osäkerhet på plus, minus 1 dBA. I alla

fall när man är relativt nära vägen, och det är där de bullerexponerade bostäderna ofta finns. På avstånd över några hundra meter från vägen blir osäkerheten större, säger Lisa Johansson.

I sin dator har hon ett specifikt dataprogram för att beräkna buller. I de beräkningar hon gjort åt SKB börjar hon arbetet med kartunderlag för Forsmark och de aktuella platserna utmed väg 76. Hon lägger in terrängmodeller – där har SKB mycket eget material annars beställs fastighetskarta och terrängunderlag från Metria.

– Därefter lägger jag in bullerkällor och trafik, hur många fordon som passerar per dygn, hur stor andel som är tung trafik och vad det är för hastighet på vägsträckan.

När all indata är på plats räknar programmet ut resten. Beräkningarna kan ta ganska lång tid. Det är inte ovanligt att Lisa Johansson sätter i gång datorn på eftermiddagen när hon går från jobbet så att den kan arbeta fram resultaten under natten.

Hur stora är då de nivåer SKB pratar om?

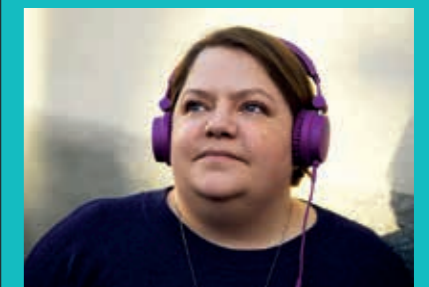
– Ljudnivåerna från verksamheten vid Kärnbränsleförvaret kommer att vara under 40 dBA vid närmaste bostäder. Det är mycket låga nivåer. Däremot kan buller från SKB:s transporter längs väg 76 och 292 upplevas som störande. Därför vidtar SKB åtgärder mot trafikbullret, säger Lisa Johansson.

Decibelskalan är delvis anpassad till människans hörsel. Lisa Johansson förklarar att ljudnivåerna adderas och subtraheras logaritmiskt. Finns det en maskin som låter 60 dBA på ett visst avstånd och det kommer en likadan maskin, så blir den totala ljudnivån 63 dBA, inte 120 dBA.

– Eftersom vår hörsel är logaritmisk uppfattar inte örat två lastbilar som dubbelt så bullriga som en, utan som att, nu låter det lite mer, förklarar Lisa Johansson.

Det innebär i sin tur att en fördubbling av trafiken enbart medför en ökning av ekvivalentnivån (det logaritmiska medelvärde över en viss tid) med 3 dBA.

– Det krävs alltså stora förändringar i trafikflödet på en väg för att ljudnivån ska påverkas, säger Lisa Johansson.

Namn: Lisa Johansson
 Alder: 42 år
 Familj: Två pojkar på 9 och 6 år samt särbo
 Favoritljud: När min yngste skrattar så han kiknar

Tramp gynnar gulyxne

Lite förvånande kan tyckas, men det kan vara så att SKB-personalens trampande runt i markerna i Forsmark hjälper den skyddade arten gulyxnes livsförutsättningar på traven. SKB gör nu tre olika skötsel försök för arten i Forsmark. I ett område slättras marken för att få bort vass och sly, i ett annat trampar personalen runt, och i det tredje görs inget över huvud taget. Så här långt ser det ut som att slätter ger bäst resultat, men även fötter i måttliga mängder verkar ha positiv effekt.

Gulyxne
Liparis loeselii

Nya uppdrag i arbetslivet och i jaktskogen

Jonas Palmqvist och trogne följeslagaren Scott. Båda är redo för nya uppdrag i arbetslivet och i jaktskogen. Jonas är strategisk upphandlare och nu tillförordnad upphandlingschef på SKB.

Solstrålarna speglar sig i pälsen, blicken är lagom busig men han är stencool där på muren. Men när skott kommer – då kommer också Scott. Ja, han heter så, vovven.

Rätt välkänd som infödd Dannemorakille och som fotbollsspelare i Films SK efter 15 säsonger, numera också engagerad ungdomstränare för klubbens tjejer födda 2004–05. Dottern Alva är också med i laget.

Jobb och fritid är en kombo som måste gå ihop. – Arbete, idrott och jakt har stora likheter, funderar Jonas eftertänksamt och klappar Scott. Det handlar om laginsatser.

För Jonas är jaktlaget på markerna utanför Tierp viktigt. Det blev några fällda älgar den här säsongen också.

– Jag är född in i jakten, tidigare var fågel stort för mig, nu handlar det mycket om älg, rådjur och vildsvin, säger han och nu är det dags att släppa in kompisen Scott, en ett och ett halvtårig mix mellan wachtel och vit älg hund, men det vita inskränker sig till en tass ...

TEXT: LARS-RUNE ÖLUND | FOTO: GABRIEL LILJEVALL

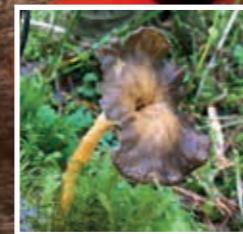
Egentligen är inte hunden det mest intressanta, men vi kan inte låta bli att fascineras av husse Jonas Palmqvists bästa vän. Vi återkommer till Scott.

Jonas är en av många nyanställda på SKB. Relativt ny på Östhammarskontoret som strategisk upphandlare. En nog så viktig roll i framtida SKB.

– Går det som vi planerar med Kärnbränsleförvaret och utbyggnaden av nuvarande SFR blir det förstås väldigt många upphandlingar, säger Jonas.

Upphandlingar i dag och i morgon är lika med jobb; lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.

– Vi har ju stora och små upphandlingar, det kan handla om underleverantörer eller delar av projekt. Lokala entreprenörer bör hålla ögonen öppna, säger han som själv är en driftig lokal person som nu kommit till SKB.

Rödgul trumpetsvamp
Cantharellus lutescens

Gott om svamp

Det har varit mycket svamp i de nord-uppländska skogarna i höst. Fina exemplar av rödgul trumpetsvamp hittade vi i Forsmark. Sara Nordén, SKB:s plats-ekolog, berättar att förekomsten tyder på att marken är kalkrik. Trumpetsvampen växer på fuktig mark bland mossor, ofta i granskog och längs kärrkanter. Den är femstjärnig enligt Svampguiden, och ingen skyddad art, så du kan plocka hur många du vill!

Gott med svamp.

Hanna Karlsson är kommunikatör på SKB. Hon älskar matlagning. När hon hörde om svampen vi hittat, tipsade hon om det här receptet på kåldolmar med köttfärs och trattkantareller. Men det går lika bra med trumpetsvamp.

KÅLDOLMAR MED TRATTKANTARELLER

- 1 st savoykål
- 500 g köttfärs
- 1 liter rensade trattkantareller
- Gul lök
- 3 krm salt
- 2 krm nymalen peppar
- Knivsudd kryddpeppar
- 2 msk smör

Skär ur roten på savoykålen och lägg den i kokande vatten. Koka bladen mjuka och plocka bort allteftersom de lossnar. Låt inte koka för länge så de blir alltför mjuka. Se till att få 8-10 blad.

Stek köttfärs, lök samt trattkantarellerna. Krydda. Lägg ut bladen och fördela färsen jämnt. Vik in kanten och rulla till en dolme. Bryn avansidan i smör. Lägg dem med skarven ner i en smörad ugnsform. Placera i ugnen 225 grader cirka 15 min.

Kolla in utställningarna

Du vet väl om att det finns en utställning om SKB:s verksamhet på Östhammarskontoret, Norra Tullportsgatan 3. Dessutom har vi en ny konst- eller fotoutställning varje månad. I december är det Östhammars konstnärsförening som ställer ut. Välkommen!

Under andra världskriget kom många finska flyktingar till Sverige. Många stannade kvar efter kriget, men många valde att återvända. På bilden syns en grupp finländare på Ljusnarsbergs station på väg tillbaka till sitt hemland. Foto: Anders Bogland, Digitalt museum

Onnea Suomi, grattis Finland!

Vi lyfter på höstkepsen och gratulerar Finland som fyller 100 år.

– Det finska inslaget är viktigt i Östhammars kommun, säger koordinatören Hans Raab. Kommunen är en av 18 i landet som är förvaltningsområde för finska.

Man kanske inte tänker på det, men 12 procent av kommunens invånare är finskspråkiga. De har enligt lag rätt att erbjudas bland annat finskspråkighet på förskola och inom äldreomsorg och rätt att använda finska i kontakter med kommunen.

– Det är ett arv vi förvaltar, säger tidigare ordförande i finska föreningen i Österbybruk, Oiva Sarajärvi, som kom till Sverige under den stora arbetskraftsinvandringen på 60- och 70-talen.

Att hålla traditionen vid liv, bland annat med språket, är angeläget nu när det handlar om tredje och fjärde generationens finländare.

Därför firar den stolta nationen stort även i Sverige, nu när nationen fyller ett sekel. Det har varit en lång rad finska konserter, föreläsningar och andra aktiviteter i kommunen inför självständighetsdagen 6 december.

– För mig är det viktigt att sprida kunskap och få svenskar att förstå finska traditioner och levnadssätt, säger Hans Raab.

TEXT: LARS-RUNE ÖLUND

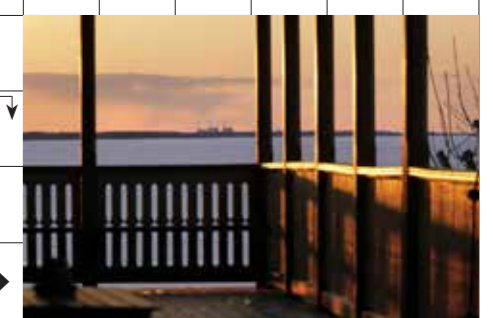
HÖSTKRYSSSET

Skicka in svaren från de blåmarkerade rutorna till lagerbladet@skb.se eller med post till SKB, Norra Tullportsgatan 3, 742 31 Östhammar. Märk ditt svar "Lagerbladet Östhammar". Du kan vinna en fin termosmugg. Svar senast 28 februari. **Tips!** De gulmarkerade rutorna har lokal anknytning.

DE HÄNGS UPP PÅ	GÖR SIG TILL	GÖR ÅSKA OCH KYRK-KLOCKOR	OSNYGGT TJÄNSTE-FOLK FÖRR	JAI ROM	DE FÖR-STÄRKER TALET	VANLIG KURVA	DEN RESER ARG FIDO	JORD-BRUK-KAREN
→							VASSBÅT SÅGS ALDRIG GÅ UR	
ÄR HOPPLÖS UPPGIFT					FLY-TANDE FETT			
KANA-DENS-ARE				BALAN-SERAT GER EN ÅT-HUTNING				
DEN PRATAR GOJA?			VISAR RULLAR VAN-STÄLLD		DREV LOK FÖRR KAN MAN SLÅ			
LÅGT LAND	BLÖTT RUSK							
MENSAN! HUS I HARG		ÖVAR ÅTRÅD					LÅGT LÅGE MEDEL-HAVSSÅS	
			OUPP-TÄCKTA SOVER SÖTT					BANNAT ÖLAGLIGT
HAR BUSSIGA BURGARE	CHOKLAD-ODLING	LÄDMÖBEL FÄRLÄT SPANSK PETER		VARM YTTER-ROCK			TORKAT	
SKREVS PÅ UNDER ANTIKEN					KUNGS-FISKEN GAMLA MÅTTET		INDISK MEDI-TATION ARKMAN	
TEGEN MAT I GELÉ				GRÄSLIGT SKARP		MET-KROKAR TOLKA!		
				ARGT DIT BÅR ALLA VÅGAR			DET ÖRON-ONDA FINNS SOM HÅLL & BY	
KYRKLIGA NÖTDJUR HEMLIGA POLISEN		FIXA			FEBER-PRATAT			DRAGEN LÅNG-SMALT FÄRJE-MÅL
		MÄTTE UPP ÄR INTE BRA SKYTT				VISAR KILOVIS BRUNT PÅ BIL		DAM I EDEN
LÄTTLÄST		OND ANDE EN WEST			SMÅ ORTER LAV-ÅTAREN	BLIR HÅR MED ÅR FRÅGA		
DEN SYD-AMERI-KANSKA KAMELEN			LIV-GARDET		LILJE-FÖRS KAMÉ		HAR VISSA BAKÖM ÖRAT	
TROR SAMSPE-LANDET			LIGGER TRIPOLI I LIGGER SIDNEY I				LUGNA NER MED SIG	
							FÖRST & SIST	SIST & FÖRST
SÅ ÅTER-GAVS SÅGAN TERMIN	KOPP-GREPP	KÅK SES MED VEGAS		HÖK I HÖKHUVUD GÄRDE-STAD				
					INDISKT BRÖD			
			O.S.V.		AMERIKA I AMERIKA	NORR		
DEN FICK BRÖNSET	HUVUD-STADENS HAR NOBEL-FEST							

Rätta lösningen på Lagerbladets sommarkryss var "Här går den, vägen mot herrgården" och "Tälmod i Forsmark". Som alltid fick vi in många svar. Bland dem har vi dragit fem vinnare: Yvonne Stenhall, Alunda, Britt-Marie Forsberg, Österbybruk, Åke Boström, Tierp, Tore Artur Åsarby, Sandviken och Göran Gelinder, Alunda. Priset den här gången är ett SKB-paraply, som vi skickar med posten.

Det rullande kontoret rullar på

SKB:s rullande kontor fortsätter att besöka olika platser i kommunen. Håll utkik efter den blåvita husbilen som när som helst kan dyka upp på en plats nära dig. Våra kommunikatörer Hanna Karlsson och Erica Wallin (och ibland någon av våra experter/forskare) håller dörren öppen och kaffet varmt för alla som vill ställa frågor om de planerade slutförvaren i Forsmark.

Vet ni förresten vilken den vanligaste frågan är som vi får när vi är ute? Jo, om vi inte har börjat bygga än! Många tror nämligen att allt är klart. Men så är det ju inte. Ännu återstår flera steg i tillståndsprocessen.

VI 5

Det planerade Kärnbränsleförvaret, som SKB vill bygga i Forsmark, är ett av vår tids viktigaste miljöskyddsprojekt. Vilken miljöfråga tycker du är viktigast just nu?

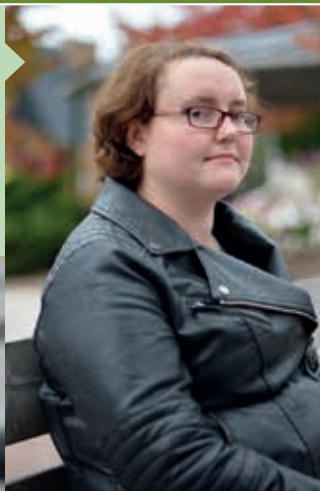
Frida Hallberg, arbetssökande, Östhammar

– Klimatuppvärmningen! Det kommer att bli ett stort problem om vi inte hjälps åt inför framtiden. En annan sak som vi måste göra är att åka mera kollektivt.

Thilda Thorén, dagmamma, med dotter Luna, Österbybruk

– För oss dagmammor på Smedarna är det viktigt att vi överför de stora miljöfrågorna till det lilla och vardagliga för barnens skull. Att lära barnen att plocka upp skräp, spara på vatten och så vidare.

Karin Eriksson, undersköterska, Alunda

– Vi måste se till att vi inte förvärrar klimatförändringarna. Lokalt här i Alunda är tillgången till rent och bra vatten en stor fråga. Kärnkraftsfrågan är jag inte insatt i.

Joel Stark, egen företagare, Gimo

– Utsläppen från trafiken! Det måste minska för att vi ska få så ren luft som möjligt. Synd att elbilar fortfarande är så dyra, annars hade jag skaffat en sådan.

Kjell Eriksson, pensionär Österby

– För mig är vattenföreningarna en stor sak. Här i Österby har ju också tillgången till vatten varit en stor sak. Ren luft är också en framtidsfråga.

